

Konsekvensutredning avseende förslag om upphävande av de allmänna råden om utbildning för nyanlända elever

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6-8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund

Skolverkets allmänna råd *Utbildning för nyanlända elever* (SKOLFS 2016:2) grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039). De allmänna råden har inte varit föremål för översyn sedan de beslutades 2016 och redan genomförda ändringar i skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen som berör utbildning för nyanlända innebär att råden inte längre kan anses vara aktuella. De beslutade lagändringarna handlar bland annat om bedömning av nyanlända elevers kunskaper, att en individuell studieplan ska upprättas för nyanlända elever som mottas till högstadiet och möjlighet till att besluta om anpassad timplan för dessa elever, förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet, samt förtydligande av vad utbildning på språkintröduktion ska innehålla.

A Allmänt

1. Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

De allmänna råden för utbildning av nyanlända elever som publicerades 2016 överensstämmer inte med nuvarande bestämmelser. Beslutade lagändringar i skollagen (3, 17 kap), skolförordningen (5 kap) samt gymnasieförordningen (6, 9 kap) berör bland annat bedömning av nyanlända elevers kunskaper, den individuella studieplanen, studiehandledning på modersmålet, anpassad timplan och utbildningens innehåll på språkintröduktion.

Skolverket bedömer att den nuvarande lagstiftningen är tydlig i de bestämmelser som rör nyanlända. De författningsändringar som genomförts har gjort bestämmelserna skarpare och bidragit till att förtydliga vad som gäller vid mottagande och bedömning av nyanlända elever samt planering av utbildningen och innehållet i densamma. Det stöd som Skolverket ger idag omfattar bestämmelser som rör nyanlända elever och tar också hand om de utmaningar som vi ser att man fortfarande har kopplat till utbildning för nyanlända elever. Skolverket vill också poängtera att identifierade utmaningar hos utbildningsanordnare också är sådana som rör elever generellt och inte enbart är avgränsade till nyanlända elever. Detta medför att de allmänna råden till övervägande del inte längre är relevanta.

I Skolinspektionens senaste granskningar på området nyanlända elevers utbildning lyfts fram att skolväsendet på flera områden lyckas möta nyanlända elevers rätt och behov av utbildning. Skolinspektionen konstaterar att inget pekar på att nyanländas fortsatta skolgång gynnas av omfattande generella lösningar riktade till just nyanlända elever. Det riskerar i stället att skapa ett större avstånd mellan de nyanländas lärande och den ordinarie undervisningen, trots att strävan ska vara att dessa elever tas om hand på ett inkluderande sätt.¹

Även Skolverket har publicerat ett antal rapporter och bedömningar som berör nyanlända elevers skolgång. En särskild utmaning för skolan är att många nyanlända har kommit till Sverige som ungdomar eller unga vuxna och många lider av psykisk ohälsa bland annat på grund av oro och traumatiska upplevelser. I Skolverkets lägesbedömning 2017 framkom att trots lång erfarenhet av att ta emot och utbilda nyanlända elever har skolväsendet svårt att fullt ut möta nyanlända elevers behov.² Skolverkets material är några år gammalt och precisionen i slutsatsernas giltighet kan därför vara svåra att säkerställa.

Skolverket genomför i dagsläget ett antal insatser som riktas direkt och indirekt mot målgruppen nyanlända elever.³

- Regeringsuppdrag: *Stärka utbildningen för nyanlända.*⁴
- Regeringsuppdrag: *Utveckla introduktionsprogrammen.*⁵
- Regeringsuppdrag: *Bedömning av nyanlända elevers tidigare utbildning och kunskaper.*⁶
- Regeringsuppdrag: *Fortbildningsinsatser för främst studie- och yrkesvägledare.*⁷
- Nationella skolutvecklingsprogram: *Nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande.*
- Stödmaterial, som till exempel *Bedömningsstöd: Bygga Svenska, Kunskapsöversikt: Greppa flerspråkigheten, Plan för utbildning på introduktionsprogrammen, Nyanlända elevers övergångar, Flerspråkighet som resurs.*
- Utbildning i traumamedveten omsorg (TMO): Rädda barnen genomför i samarbete med Skolverket en utbildning för all personal i skolor för att kunna stötta barn och elever som utsatts för påfrestningar och traumatiska händelser.

Utöver dessa uppdrag arbetar Skolverket med att stödja skolväsendet inom de områden som är identifierade som utmaningar och som inte enbart berör målgruppen nyanlända. Det handlar om insatser för att stödja huvudmän i det systematiska kvalitetsarbetet⁸, stöd vid övergångar mellan och inom skolformer, uppdraget med kompetensutveckling av studie- och yrkesvägledare samt nationella skolutvecklingsprogram generellt.

---

¹ Skolinspektionen – Skolhuvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan (2017)

² Skolverket – Skolverkets lägesbedömning 2017 (455:2017)

³ Dessa regleras bland annat i Regleringsbrev 2019 U2019/01622/S och i Förordning 2017:1302 med instruktion för Statens Skolverk

⁴ Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska, U2019/03787/S

⁵ Stöd för utveckling av introduktionsprogram RB2018

⁶ Bedömning av nyanlända elevers tidigare utbildning och kunskaper

⁷ Digitala verktyg för studie- och yrkesvägledning RB20

⁸ Skolverket - Webbutbildning Kvalitetsverkstaden

De bestämmelser som nu finns bedöms vara så tydliga att stöd i formen av de allmänna råd som Skolverket ger i dagsläget inte längre är nödvändigt.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket har övervägt att revidera råden. Eftersom gällande lagstiftning tydliggjort ansvaret för utbildning av nyanlända gör myndigheten bedömningen att en sådan revidering inte skulle tillföra något i sak.

Om inget beslut tas i frågan är de nuvarande råden inte fullt ut aktuella. Detta riskerar att skapa otydlighet och förvirring i frågor som rör utbildning för nyanlända.

Det finns fortsatt behov av att stödja huvudmän, rektorer och lärare i arbetet med att ge nyanlända ett mottagande och en utbildning av kvalitet. Om de allmänna råden för utbildning av nyanlända upphävs bedöms gällande regleringar tillsammans med befintligt stödmaterial, samt eventuellt även reviderade allmänna råd för arbete med extra anpassningar särskilt stöd och åtgärdsprogram, uppfylla behovet.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs av ett upphävande av de nuvarande allmänna råden är

- huvudmän
- rektorer
- lärare
- övrig skolpersonal
- målgruppen nyanlända elever

4. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Kostnadsmässiga konsekvenser

Skolverket bedömer att det inte kommer att uppstå några kostnader. Eftersom de allmänna råden, i flera delar, inte längre är aktuella bedömer Skolverket att övriga konsekvenser av ett upphävande, såsom minskad vägledning för huvudmän och personal i verksamheterna kring gällande bestämmelser, kommer att bli begränsade.

Andra konsekvenser

De allmänna råden är en inarbetad form av stöd som hjälper till att förstå juridisk tillämpning. Det är därför viktigt att vid ett upphävande arbeta löpande med att göra informationen som kommuniceras ut på webben tillgänglig och målgruppsanpassad. Skolverket ser betydelsen av att fortsätta stödja huvudmännen att förstå och tillämpa bestämmelser som rör just nyanlända elever. Det är därför viktigt att vara tydlig med orsaken till upphävandet och kommunicera på vilket sätt råden ska ersättas.

Barnets rättigheter

Skolverket har särskilt uppmärksammat villkoren för nyanlända barn och ungdomar. För att nyanlända barn och ungdomar ska få ett mottagande och en utbildning av kvalitet krävs att verksamheten utformas på ett sätt som är anpassat efter individens behov snarare än organisatoriska lösningar anpassade för målgruppen nyanlända elever. I denna utredning har Skolverket kommit fram till att bestämmelserna i skollagen och skolförordningarna som berör just nyanlända är tydliga. Det finns dock ett fortsatt

behov att stödja huvudmän, rektorer och lärare i arbetet. Om de allmänna råden för utbildning av nyanlända upphävs bedöms gällande regleringar tillsammans med befintligt stödmaterial, samt eventuellt även reviderade allmänna råd för arbete med extra anpassningar särskilt stöd och åtgärdsprogram, uppfylla behoven.

5. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skolverket bedömer att upphävandet inte har någon betydelse för de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

6. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De författningsändringar som gjorts har redan trätt i kraft vilket gör att ett upphävande bör ske skyndsamt. I samband med upphävandet är det av stor vikt att Skolverket tydliggör de andra former av stöd som redan finns.

B Företag

Förslaget bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av punkterna i avsnitt B.

C Samråd

Samråd har skett med Skolinspektionen

D Kontaktperson

Vid eventuella frågor om denna konsekvensutredning, kontakta undervisningsråden Lisa Ekehult på e-postadress: lisa.kehult@skolverket.se eller Per Fermvik på e-postadress: per.fermvik@skolverket.se